



**Володимир Сосюра.  
«Васильки» —  
взірець інтимної  
лірики. Щирість  
ліричного  
самовираження в  
поезії «Осінь»  
(«Облітають квіти,  
обриває вітер...»)**

# Види лірики (записати)



**Громадянська**

**Філософська**

**Інтимна**

**Пейзажна**



*“ Так ніхто не кохав,  
через тисячу літ лиш  
приходить подібне  
КОХАННЯ...”*

В.Сосюра



**Інтимна лірика** - умовна назва ліричного твору, в якому провідним є мотив любовної пристрасності і розкривається широкий діапазон душевних переживань, втаємничення заповітної істини, пов'язаної з історією кохання. Таку лірику ще називають любовною, вона належить до вічних у світовій літературі.

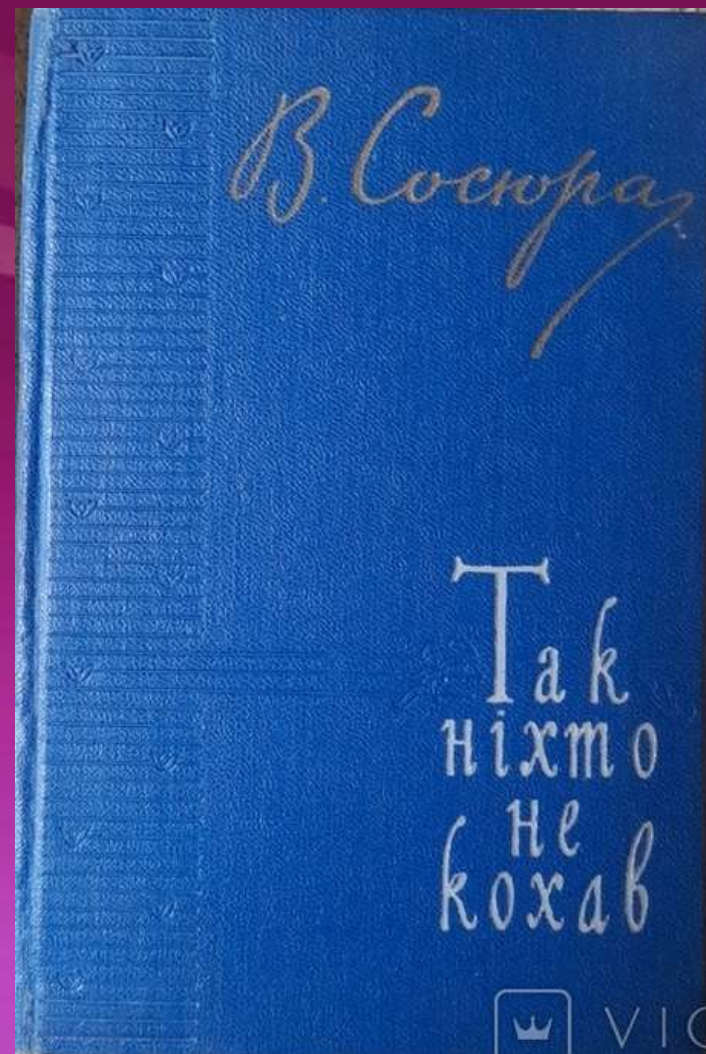


Якщо пригадати біографію Володимира Сосюри, то можна зауважити, що його творчість рятувала його двічі від смерті – у період Визвольних змагань письменник був засуджений до страти: спочатку денікінцями, потім — більшовиками, проте його врятували вірші: червоноармійці заслухалися поезіями й пожаліли талановитого юнака. А опісля змагань, Володимир Сосюра став улюбленцем молоді: вірші поета переписували, вчили напам'ять, читали коханим дівчатам. Адже більшість ранніх творів письменника були присвячені саме темі кохання. Почуття вічному. Відомі рядки «Так ніхто не кохав, через тисячі літ лиш приходить подібне кохання...», авторство яких належить саме Володимирові Сосюрі, побили рекорд за кількістю публікацій у мережі facebook у наш час.





**Поезія Володимира Сосюри – це насамперед дві любові поета: до жінки й до Батьківщини, в усіх її проявах. Відтак головні струни Сосюриної ліри – інтимна й патріотична. У шахтарському місті зустрів Володимир своє перше кохання, пережив розчарування, зраду, багато хвилин насолоди. Першою дружиною поета стала Віра Берзіна, саме їй він присвятив поезію «Так ніхто не кохав», проте згодом, через різні погляди на долю України пара розійшлась, підтримуючи дружні стосунки протягом усього життя.**



**Другою дружиною Володимира Сосюри стала Марія Гаврилівна Данилова, з якою митець познайомився у 1931 році після концерту до дня народження Шевченка в Сталіно (тепер це Донецьк). За кілька днів після знайомства Володимир Сосюра зробив жінці пропозицію.**



**Якщо пригадати біографію письменника, то зовсім не можна сказати, що його подружнє життя з Марією Гаврилівною було таким безхмарним і безтурботним. З архівних даних можна довідатися, що Марія Сосюра була агентом НКВС під псевдо «Даніна», її завербували восени 1941 року, чи то в Москві, чи то в Уфі, куди після початку війни подружжя евакуювали з України.**

**В 1949 році Марію Сосюру арештовують, після довгого слідства, яке приховували від чоловіка, за «розголошення відомостей, що не підлягають оголошенню, та виготовлення і поширення листів антирадянського змісту» у серпні 1950-го. Особлива нарада Держбезпеки СРСР присудила Марії 10 років виправно-трудових таборів. Розписатися під вирокom вона відмовилася, бо винною в «антирадянщині» себе не визнала.**



**Наступні 4 роки Марія провела в таборах Уралу, Сибіру, Казахстану. Володимир певний час просив владні інстанції відпустити жінку, проте це було марним, тому Володимир заочно розлучився, а згодом одружився втретє.**





**Сестра зателефонувала Володимирі Сосюрі й розповіла про повернення Марії. Він одразу її забрав. Син, також Володимир, в інтерв'ю згадував, що батько ніс маму додому на руках.**

**1953 року помер Сталін, і в політичних в'язнів з'явилася надія на визволення. Серед кандидатів на помилування була й Марія Сосюра. Вона пише Микиті Хрущову, просить не помилувати, а повторно допитати. Прагне довести, що ті давні листи не мали антирадянського характеру. Марію почули. У вересні 1954 року комісія з перегляду карних справ пом'якшила покарання до 3 років таборів. Оскільки Сосюра відсиділа більше, незабаром змучена 44-річна жінка повернулась до Києва. Коли дізналася, що в колишнього чоловіка є нова родина, оселилася в сестри Серафіми.**



**Чи є на світі пам'ятник кохання?  
Я скульптора знайомого спитав.  
Є оди, є сонети, є романи,  
А пам'ятник в скульптурі?  
Він назвав лише Венеру.  
Але ж то — богиня! А от, не знаю,  
Наяву чи в сні,  
Я бачив пам'ятник:  
Ніс чоловік дружину.  
Не молодик. З Палацу щастя. Ні!..  
Яріли кров'ю беріївські мури.  
Протести в'яли на німих устах,  
А Києвом не юний вже Сосюра  
Із пекла ніс кохану на руках.**



Ти вернулась, нарешті вернулась,  
Мов життя усміхнулось мені,  
І душа для любові проснулась.  
Як до сонця земля навесні.  
Розгорнулись сувої тумана,  
І розвіялась ночі імла.  
Скільки мук ти зазнала, кохана,  
Скільки сліз ти у тьмі пролила!  
Ними свою душу тривожу,  
Серце в грудях так стомлено б'є.  
Дивитись без сліз я не можу  
На печальне обличчя твоє.  
Але вірю я в щастя безкрає,  
Вірю в щастя моє золоте.  
Знову зірка моя засіяє,  
Знов троянда моя розцвіте.  
Коли можна од горя проснутися,  
Значить, можна радіти, і знов,  
Знову пісні з серця поллються  
Про мою неповторну любов.



**Вони прожили щасливо ще 10 років та 2 місяці. Більше не розлучалися. Їх розлучала лише хвороба одного з них і необхідність лікуватися: «В мої роки я, як юнак, люблю тебе... моє серце заледеніло без тебе і смислу нема в житті без тебе. Ти все навколо мене і в мені зігріваєш, як весняний теплий вітер. Дивно і не дивно, що пишу тобі, як молодій дівчині. Але в моїх закоханих очах ти завжди будеш молодою. У мене так багато для тебе слів-алмазів, слів-квітів. Мені хочеться засипати тебе, зацілювати ними, щоб ти жила в моїх піснях, щоб люди брали приклад з нашої любові, а не з наших помилок» (З листа до дружини).**





**"В 1938 році, коли минуло мені сорок літ, я написав "Васильки"... Добре пам'ятаю свій настрій в той вечір, коли з'явився цей вірш. Щоб точно його висловити, треба було б сказати: "Васильки" я написав разом з Марією".**

**Васильки у полі, васильки у полі,  
і у тебе, мила, васильки з-під вій,  
і гаї синіють ген на видноколі,  
і синіє щастя у душі моїй.**

**Одсіють роки, мов хмарки над нами,  
і ось так же в полі будуть двоє йти,  
але нас не буде. Може, ми квітками,  
може, васильками станем — я і ти.**

**Так же буде поле, як тепер, синіти,  
і хмарки летіти в невідомий час,  
і другий, далекий, сповнений привіту,  
з рідними очима порівняє нас.**





**Вірш Володимира Сосюри "Васильки" належить до інтимної лірики. Його поет написав під впливом однойменної народної пісні. "Васильки" - це поетична мініатюра-роздум про красу життя. Володимир Сосюра наповнив вірш асоціаціями, виразними образами і своїм поетичним баченням краси. Разом з образами природи у вірші описані щирі почуття, примні емоції та відчуття закоханих.**





Зміст вірша "Васильки", Володимир Сосюра:  
сині васильки автор порівнює з кольором очей коханої. Цю барву художники-живописці вважають холодною. А під пером поета вона наповнюється теплом: «І синіє щастя у душі моїй».

Природа у вірші одухотворена, вона радіє і сумує разом з ліричним героєм, у душі якого панує оптимістичний настрій навіть тоді, коли він усвідомлює конечність людського життя. На зміну одному поколінню приходить інше, а вічними й нетлінними залишаються краса кохання, теплота людських сердець, єднання людини з природою:

Так же буде поле, як тепер, синіти і хмарки летіти в невідомий час, і другий, далекий, сповнений привіту, з рідними очима порівняє нас.

У вірші немає суму, що таке недовговічне людське буття. Оптимістична і філософська в своїй основі поезія вічно молодого співця допомагає людям жити й любити.

# Літературний аналіз твору (записати)

**Тема:** оспівування щирого почуття кохання, щасливої миті у душі закоханих.

**Ідея:** возвеличення кохання — смисла життя кожної людини, показ того, що це почуття вічне.

**Жанр:** інтимна лірика

**Художні засоби:**

**Епітет:** рідні очі;

**Метафори:** гаї синіють; щастя синіє у душі; осіають роки; синіє поле; хмарки летять;

**Порівняння:** васильки у полі... — васильки з-під вій; одсіають роки, мов хмарки на небі.



**Васильки або волошки — символ ніжної і тонкої душевної краси, праведності і святості, душевної чистоти, скромності і привітності".**

**Вважається, що васильки мають значну магічну силу як оберіг від злих духів, лихої долі та всіляких напастей — витівок лукавого. Тому їх навіть вирощують при садибах, освячують на Маковея та Великого Спаса. Вінки з васильків, сплетені на Зелені свята, протягом року зберігають в домі. Особливу силу мають васильки для молодих: пучком васильків кроплять наречених на весіллі; настоєм з васильків окроплюють галявини, де гуляють хлопці та дівчата Купальської ночі; таким же настоєм дівчата вмиваються — і їх краса стає недоступною злим чарам.**





**Ця синя квітка — символ кохання, життя, єднання людини з природою (Васильки у полі, васильки у полі, і у тебе, мила, васильки з-під вій), символ швидкоплинності життя (Може, ми квітками, може, васильками станем — я і ти); символ безкінечності життя, зв'язку поколінь (васильками станем — я і ти ...другий, далекий, сповнений привіту, з рідними очима порівняє нас).**

**Синій – це колір спокою й умиротворення. Оскільки це колір неба, то його зазвичай пов'язують з духовним піднесенням людини, її чистотою.**



**У християнській традиції синява символізує вічність божественної сили і найбільші таїнства. У той же час, у багатьох слов'янських народів синій був кольором смутку і туги, асоціювався з демонічним світом.**

**Вірш-пейзаж,  
або Пейзажна  
лірика —  
умовна назва  
ліричного  
жанру, в якому  
зображено  
художні  
переживання  
природи,  
олюдненої та  
одухотвореної  
(записати)**





**Облітають квіти, обриває вітер  
пелюстки печальні в синій тишині.  
По садах пустинних їде гордовито  
осінь жовтокоса на баскім коні.**



**В далечінь холодну без жалю за літом  
синьоока осінь їде навмання.  
В'яне все навколо, де пройдуть копита,  
золоті копита чорного коня.**

**Облітають квіти, обриває вітер  
пелюстки печальні й розкида кругом.  
Скрізь якась покора в тишині розлита,  
і берізка гола мерзне за вікном.**



# Літературний аналіз тексту (записати)

**Тема:** зображення приходу осені

**Ідея:** вираження тривоги ліричного героя через опис осінньої природи

**Жанр:** пейзажна лірика

**Художні засоби:**

**Епітети:** печальні, синій, пустинних, жовтокося, холодну, синьою, золоті, чорного.

**Постійний епітет:** баскім коні, берізка біла.

**Метафора:** покора розлита; в'яне все навколо, де пройдуть копита;

**Персоніфікація:** обриває вітер пелюстки; їде осінь; вітер пелюстки розкида; берізка





У пейзажній поезії Сосюри «Осінь» мальовничі картини осіннього довкілля також сприяють розкриттю душевного стану автора. Узявши за основу образ красивого згасання природи, поет збагатив його неповторністю індивідуальних переживань. Замилування красою осені поєднується у творі з філософським усвідомленням неминучої втрати. Особливе враження справляє яскравий зоровий образ: жовтокоса й синьоока вершниця на чорному коні, під золотими копитами якого, немов у казці, змінюється все довкола. Краєвид нагадує пустку, навкруги панує тиша — усе скорилося силі цієї казкової вершниці. Образи тиші й покори доповнюють філософський зміст твору, навіюючи роздуми про невблаганий рух природи, виявом якого є зміни в нашому житті.





# **Домашнє завдання:**

**Виразно читати вірші  
В.Сосюри, опрацювати усно  
питання після поезій.**